

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pf.VI.21.019/2024/5.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke
Dr. Farkas Antónia előadó bíró
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró
Dr. Madarász Anna bíró
Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Szakács Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szakács Dávid ügyvéd)

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Dr. Terjék Péter ügyvéd

A per tárgya: kártérítés és sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pf.20.100/2024/6. számú közbenső ítélete

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pécsi Járásbíróság 3.P.20.648/2023/20. számú közbenső ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A 2008-ban született I. rendű felperes 2021. február 12-én az alperes fenntartásában álló iskola hatodik osztályos tanulója volt. A II. és III. rendű felperesek az I. rendű felperes szülei.

[2] A 2021. február 12. napján megtartott testnevelés órán, az órát tartó tanárnő úgy döntött, hogy – figyelemmel a farsangra – az egész órát játékkal fogják tölteni a gyerekek. A testnevelés órán két hatodik osztály vett részt, ez körülbelül 50 gyermeket jelentett, akikre két

testnevelés tanár felügyelt. Az egyik testnevelő tanár azt a feladatot adta a gyermekeknek, hogy a tornaterem egyik oldaláról indulva haladjanak át akként a tornaterem közepén, annak teljes hosszában a szertárig, hogy közben a terem jobb és bal oldalán elhelyezkedő tanulók úgynevezett fittball labdákat gurítanak. A feladatnak az volt a lényege, hogy a gyerekek úgy érjenek át a tornatermen, hogy kikerülnek a labdákat. A feladat végrehajtásának időkorlátja nem volt, a feladatot akár rövid, akár hosszabb idő alatt végre lehetett hajtani. A játékhoz eszközül használt fittball labdák kb. 55 cm átmérőjűek és könnyűek. Amennyiben ezek a labdák valakivel ütköznek az sérülést nem okoz, azokat könnyű félre rúgni vagy félre gurítani.

[3] A feladatot először teljesítő I. rendű felperes azonban balesetet szenvedett oly módon, hogy a feladat végrehajtása során az egyik labdát — elmondása szerint — egy reflex mozdulattal átugrani próbálta, amely nem járt sikerrel, ezért a hátára esett.

[4] Nem sokkal az I. rendű felperes esését követően egy másik – testnevelés órán résztvevő – gyermek is megpróbálta az I. rendű felpereshez hasonlóan a labdát átugrani, aki szintén elesett. Erre tekintettel a tanárnő a feladat végrehajtását beszüntette. Ilyen feladatot ezt követően többet nem adott egyik osztálynak sem a mai napig.

[5] Az I. rendű felperes a baleset következtében a háti gerinc rándulását és húzódását szenvedte el. Terápiaként fájdalomcsillapítást és kíméletet írtak elő a számára és otthonába bocsátották. Az I. rendű felperes hátfájdalmai azonban nem múltak huzamosabb ideig annak ellenére, hogy a fájdalmára gyógyszert és kenőcsöket is használt, továbbá több orvosi vizsgálaton is részt vett. Gyógytornát is előírtak számára, azonban a kezelések ellenére az I. rendű felperest a hátában fennálló folyamatos fájdalma a mindennapi életvitelében jelentősen korlátozza.

[6] A balesetet megelőzően az I. rendű felperes aktívan sportolt, capoeira edzésekre járt. Ezen túlmenően kistestvérével gyakran játszott, a családdal is gyakran kirándult. A baleset óta korábbi sport és szabadidős tevékenységét sem tudja végezni. Az iskolát azóta magántanulónaként végzi.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[7] A felperesek keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest sérelemdíj és kártérítés megfizetésére a balesettel okozati összefüggésben felmerült személyiségi jogsérelem és vagyoni károk miatt.

[8] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, vitatta annak jogalapját és összecszerűségét is.

Az első- és másodfokú közbenső ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperest, az I. rendű felperest az alperes fenntartásában álló oktatási intézményben 2021. február 12. napján megtartott testnevelés órán ért balesetért, a felperesekkel szemben sérelemdíj fizetési kötelezettség és a II. és III. rendű felperesekkel szemben a balesettel okozati összefüggésben felmerült károkért kártérítési kötelezettség terheli.

[10] A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nktv.) 59. (3) bekezdésében szabályozott speciális kárfelelősségi alakzat alkalmazásával összefüggésben azt vizsgálta, hogy a károsult I. rendű felperes elháríthatatlan magatartása okozta-e a balesetet, tekintettel arra, hogy az alperes — mivel a védekezése kizárólag erre irányult — ennek az egy körülménynek a bizonyítottsága esetén mentesült volna a kártérítési felelősség alól.

[11] Kifejtette: az Nktv. 59. § (3) bekezdésében írt felelősségi alakzat az oktatási intézmény objektív alapú felelősségét deklarálja a tanulókat ért károkért. Ennek a lényege,

hogy nem előfeltétele a nevelési, oktatási intézmény kártérítési és sérelemdíj fizetési kötelezettségének a vétkesség, mindösszesen a kár bekövetkezése, valamint a fennálló tanulói jogviszony és a kettő közötti okozati összefüggés. Rámutatott arra, hogy a kártérítési felelősség alól kizárólag a tanuló elháríthatatlan magatartása esetén mentesülhet az oktatási intézmény. Vizsgálta, hogy az eset összes körülménye alapján lett volna-e lehetőség az oktatási intézmény részéről a bekövetkezett kár bármilyen módon történő elhárítására. Hangsúlyozta, hogy e felelősségi alakzat a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:141. §-ban foglalt kontraktuális alapú kárfelelősségnél is szigorúbb, mert ott a mentesüléhez azt kell vizsgálni, hogy elvárható volt-e a kár elhárítása, míg a vizsgált esetben az objektív elháríthatatlanság a mérce. Megállapította, hogy a vizsgált felelősségi rendszer legközelebbi kapcsolatot a Ptk. 6:535. § (1) bekezdése szerinti veszélyes üzemi felelősséggel mutat, hiszen ott is a mentesülés egyik feltétele az elháríthatatlan ok.

[12] Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított annak jelentőséget, hogy az I. rendű felperes a baleset bekövetkezésekor vétőképes vagy vétőképtelen volt-e. Megítélése szerint annak a körülménynek, hogy az I. rendű felperes vagy bármely gyermek a baleset bekövetkezésekor milyen belátási képességgel bír, abból a szempontból van jelentősége, hogy melyek azok a magatartások, amelyek elháríthatatlannak minősülnek.

[13] Az elháríthatatlanság kritériumának értelmezése kapcsán hivatkozott a BDT2018. 3855. számú határozatra, amely kimondta, hogy az „elháríthatatlanság” akkor állapítható meg, ha a technika adott fejlettségi szintjére is figyelemmel objektíve nem áll fenn a védekezés lehetősége. Kifejtette: az alperes akkor mentesülhet a kártérítési felelősség alól, ha a felperes olyan magatartást tanúsított, amely mellett objektíve kizárt annak a lehetősége, hogy a kár ne következzen be. Figyelembe vette a kár bekövetkezésének teljes folyamatát. Erre tekintettel nem tulajdonított jelentőséget az alperes felelősségének megítélése szempontjából annak, hogy a baleset a labda átugrásából eredt-e és annak sem, hogy milyen irányból érkeztek a labdák. Rámutatott arra: maga a feladatot adó testnevelő tanár is úgy ítélte meg, hogy a fittball labdák átugrása balesetveszélyes, ilyen feladatot nem adna emiatt, ennek ellenére kifejezetten nem hívta fel a tanulók figyelmét a labda átugrásának lehetséges veszélyeire. Ezen túlmenően úgy ítélte meg, hogy jelen esetben a baleset elhárítható lett volna olyan módon, hogy ha az oktatási intézmény nem teremt balesetveszélyes helyzetet. Hangsúlyozta: a perbeli esethez hasonló feladat során alappal lehet számítani arra, hogy valamelyik gyermek a labdába ütközve elbotlik vagy a feladat teljesítése érdekében olyan reflexszerű mozdulatot tesz, és olyan módon próbálja kikerülni a labdát, amely balesetveszélyes. Álláspontja szerint azzal is számolni lehetett, hogy a gyermekek nem feltétlenül fegyelmezetten hajtják végre a feladatot. Utalt arra is, hogy az I. rendű felperesen kívül még egy gyermeket ért baleset ugyanazon a testnevelés órán, ugyanazon feladat végrehajtása során hasonló módon. Figyelembe vette azt is, hogy ezt követően a testnevelő tanár a feladat végrehajtását beszüntette, és maga is úgy nyilatkozott, hogy többet ilyen feladatot azóta sem adott a gyerekeknek.

[14] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta: az alperes a felelősség alól csak akkor mentesülhetne, ha bizonyította volna, hogy az I. rendű felperes olyan elháríthatatlan magatartást tanúsított, amely a baleset bekövetkezéséhez vezetett. Ilyen körülményt azonban az elsőfokú bíróság nem tudott megállapítani, megítélése szerint a baleset több módon is elhárítható lett volna, egyrészt az arra való határozott figyelemfelhívással, hogy a diákok ne próbálják meg átugrani a labdát, másrészt azzal, ha nem kapnak olyan feladatot a gyermekek, ami magában hordozza a baleset veszélyét. Utalt arra is, hogy a guruló labdák kikerülése egyértelműen olyan feladat, amely magában hordozza a baleset veszélyét. Tekintettel arra, hogy mindezek alapján elháríthatatlan körülmény hiányában az oktatási intézmény felelőssége objektív, az elsőfokú bíróság nem vizsgált olyan körülményeket, hogy

menyiben volt indokolt ilyen feladat adása a gyermekeknek, és a testnevelés, sport terén szerzett korábbi tapasztalataiknak egy ilyen feladat megfelelt-e életkorukra tekintettel. Megállapította: elháríthatatlan körülmény bizonyításának hiányában az oktatási intézmény attól függetlenül felel a bekövetkezett károkért, hogy az adott helyzetben elvárhatóan járt-e el vagy sem.

[15] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság mint szükségtelent mellőzte a felajánlott tanúbizonyítást és az alperes bizonyítási kísérletre vonatkozó bizonyítási indítványát.

[16] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy az alperest a felperesekkel szemben teljeskörű sérelemdíj-fizetési és kártérítési kötelezettség terheli.

[17] Egyetértett az elsőfokú bíróság jogi indokaival. Hangsúlyozta: az elsőfokú bíróság arra tekintettel állapította meg az elháríthatatlanság hiányát, hogy a testnevelő tanár nem hívta fel a gyerekek figyelmét a gyakorlat előtt a labda esetleges átugrásának veszélyére, mert ő maga ezt nem kezelte reális veszélyhelyzeti lehetőségként. Rámutatott arra, hogy nem csak az I. rendű felperes, hanem más is a labdát átugorni kívánva szenvedett balesetet. Megítélése szerint erre a figyelmeztetésre azért is szükség lett volna, mert a peradatok szerint mintegy 50 hasonló korú (12-13 éves) gyerek zsúfolódott össze a viszonylag kis méretű tornateremben, ami — a zsúfoltság — már önmagában is nehezített körülmény a hasonló jellegű feladatok kivitelezése során, belekalkulálva ebbe a rendhagyó, „farsangi”, összevont tornaórának az átlagosnál kevésbé fegyelmezett hangulatát is. Utalt arra is, hogy ezt a gyakorlatot ebben a formájában, ott és akkor hajtották végre a gyerekek először, azaz körütekintőbben kellett volna a testnevelőnek a feladatot elmagyaráznia, az életkorukra, átlagos testmagasságukra is tekintettel. Megítélése szerint igaz ugyan, hogy egy labdának a kikerülése nyelvtani értelemben nem azonos egy labdának az átugrásával, azonban a gyermek és a serdülőkor határán lévő, a köztudomás szerint is ebben az életkorban az átlagos szintnél kockázatvállalóbb kiskamaszok esetében elképzelhető az is, hogy a kettő között nem tesz markáns különbséget a veszély felmérése és vállalása szempontjából, különösen ha a labdák nem szabályosan, az utasítás szerint oldalról, hanem — ahogy az a balesetről felvett jegyzőkönyvben is szerepelt szemből, „srégen” érkeznek, amikor a labdákkal érintkezés elkerülésére — a feladat sikeres végrehajtásának érdekében — más esély, mint az ugrás, nem is nagyon kínálkozott.

[18] A másodfokú bíróság rámutatott arra: a tornatanárnak az I. rendű felperes ösztönös cselekedetét megakadályozni már nem volt módja, ennyiben az I. rendű felperes magatartása valóban elháríthatatlannak minősül, mint ahogy az is, hogy valaki egy ilyen helyzetben észszerűen vagy reflexszerűen cselekszik. Ennek ellenére úgy ítélte meg, hogy a baleset körütekintőbb feladatkiosztással megelőzhető lehetett volna. Kiemelte: ha a testnevelő tanár célja az volt, hogy a gyerekek a labdákat kizárólag oldalról kerüljék ki, azt indokolt lett volna — a labdák méretére is tekintettel — elmondani. Az ugrás ugyanakkor tiltva nem volt, a szabálytalan kivitelezés - a labda átugrása — automatikusan nem vont maga után kizárást a játékból, hiszen a játék lényege alapvetően mégis az volt, hogy a terem egyik végéből a másikba a játékos úgy érjen át, hogy a teste a mozgása során fittball labdákkal nem érintkezik. Megítélése szerint akár egy ilyen „kizárást” eredményező szabály bevezetésével, akár a tilalomra történő felhívással a baleset elkerülhető lehetett volna. Megállapította, hogy az egyébként az alperes által is kíváló sportolónak tekintett I. rendű felperes, ha a feladat végrehajtásával kapcsolatban a lényeges szabályokra és veszélyekre felhívják a figyelmet, azt helyesen próbálta volna kivitelezni.

[19] A másodfokú bíróság egyetértett az alperesnek azzal a megállapításával, hogy egy testnevelési órán a legtöbb gyakorlat és a feladat magában hordozza a balesetveszélyt, de ebből nem vonható le az a következtetés, hogy emiatt az összes bekövetkezett baleset az

intézményi felelősség szempontjából elháríthatatlan lenne. Hangsúlyozta: minden esetben vizsgálni szükséges, hogy az, ami történt, kizárólag a balesetet szenvedett személy elháríthatatlan magatartására visszavezethető-e, vagy abban más körülmények is szerepet játszottak. Kifejtette: a felperes által csatolt bírósági döntésekben (BDT2012. 677, BDT2018. 3833, Kúria Pfv.21.706/2018/7.szám) megjelennek az értékelés szempontjai az iskolákban, testnevelés órákon bekövetkezett balesetekkel kapcsolatban, nyomatékosan felhívva a figyelmet a megelőzés lehetőségére és fontosságára, amit az elháríthatóság szempontjából figyelembe kell venni. Hangsúlyozta a másodfokú bíróság azt is, hogy ezt a gyakorlatot azóta sem hajtják végre a testnevelés órákon a gyerekek az alperesi intézményben.

[20] A másodfokú bíróság megítélése szerint a helyszíni bizonyítási kísérlet lefolytatásával kapcsolatos bizonyítási indítvány legfeljebb akkor lett volna indokolt, amennyiben az alperes vitatta volna, hogy a baleset bekövetkezett, illetőleg létrejöhetett-e azon a módon, ahogy azt az I. rendű felperes állította. A másodfokú bíróság nem tartotta szükségesnek annak bizonyítását, hogy a feladat végrehajtása milyen nehézségű. Utalt arra: a perben senki nem vitatta, hogy a fittball labdák könnyűek, sérülés okozására érintkezés során nem alkalmasak, azokba ütközve nem könnyű megbotlani, illetőleg azokra rálépni, mint a kisebb átmérőjű és nagyobb súlyú labdák esetén. Rámutatott arra, hogy még egy ilyen, könnyen kivitelezhető gyakorlat is veszélyeket rejthet magában, ha azt nem megfelelően hajtják végre. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[21] A jogerős közbenső ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezése mellett – tartalma szerint – kérte a kereset elutasítását.

[22] Megsértett jogszabályhelyként az Nktv. 59. § (3) bekezdését jelölte meg.

[23] Abban kérte a Kúria állásfoglalását, hogy a testnevelés órán szabad-e olyan feladatot adni a tanulóknak, amely magában hordozza az esetleges baleset, sérülés bekövetkezését, valamint a feladat kiadásakor a testnevelő tanárnak hogyan és milyen részletességgel kell felhívnia a tanulók figyelmét az esetleges baleset bekövetkezésének veszélyeire, van-e olyan oktatási kötelezettsége a pedagógusnak, amely a feladattal kapcsolatos összes veszélyforrásra felhívja a figyelmet, és megtiltja az ilyen magatartást.

[24] Továbbra is állította, hogy a baleset azért következett be, mert az I. rendű felperes magatartása elháríthatatlan (a labda reflexből történő átugrása) volt. Szerinte az eljáró bíróságok jogszabályellenesen állapították meg azt, hogy I. rendű felperes magatartása elhárítható lett volna az alperes által, amelyre vonatkozóan különböző alperesi „helyes” magatartásokat soroltak föl, amellyel a baleset elhárítható lett volna. Állította, hogy a testnevelés órán a testnevelő tanár által kiadott mindegyik feladat magában hordozza a baleset veszélyét még akkor is, ha a feladat kiadása (annak részletezése, a balesetveszély ismertetése, a szabályos végrehajtás fontossága, a fegyelmezetlenség tiltása stb.) akár több időt vesz igénybe, mint az egész osztály részéről a feladat végrehajtása. Hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróságok szerint az oktatási intézmény akkor mentesülhet a felelősség alól, ha nem ad balesetveszélyes feladatot a gyerekeknek, azaz semmiféle feladatot nem ad. Kiemelte, hogy a légzőgyakorlatokon kívül nincs olyan feladat, amelynek végrehajtása során a balesetveszély ne állna fenn.

[25] Előadta azt is, hogy a perbeli feladat nem egy (különösen) veszélyes, nehezen végrehajtható feladat volt, ennél sokkal bonyolultabb feladatokat is végre szoktak hajtani a gyerekek baleset bekövetkezése nélkül.

[26] Utalt arra is, hogy jelen esetben a feladat megértése nem kívánt semmiféle különös extra képességet egyik gyerektől sem, minden gyerek számára (beleértve a fiatalabb, 8-10 éves gyerekeket) egyértelmű volt, hogy egy guruló 55 cm-es gömbölyű tárgy kikerülése mit

jelent. Állította, hogy a kikerülés semmiféleképpen sem jelentette az átugrást, viszont – ahogy I. rendű felperes a tárgyaláson elmondta – a guruló labdák előtt, amennyiben azt kikerülni nem tudták, meg lehetett állni. Az alperes kifejtette azt is, hogy nem versenyről volt szó, nem motiválhatta a gyerekeket a feladattól való eltérés annak érdekében, hogy gyorsabban érjenek át a terem túloldalára, mint a többi tanuló. Kiemelte: a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen is a feladat egyértelműen nem az volt, hogy a labdák érintése nélkül jussanak át a terem túlsó végébe, hanem az, hogy a labdákat kikerülve hajtsák végre a feladatot.

[27] Nem értett egyet azzal, hogy a labda reflexmozdulattal történő átugrásának veszélyére fel kellett volna hívni a figyelmet. Kifejtette: a reflex mozdulat, a reflexből történő cselekvés tiltására, annak veszélyességére hiába hívja fel a testnevelő tanár a gyerekek figyelmét, a reflex mozdulat olyan, hogy annak megkezdése előtt a mozdulatot végrehajtó tudatában sem jelenik meg az, milyen mozdulatot fog végrehajtani. Hangsúlyozta: ha ez a gyermek tudatában nem jelenik meg, akkor hiába is hívták volna fel a tanuló figyelmét a labda átugrásának veszélyére, ugyanis a labdát nem tudatosan, hanem reflex mozdulattal megpróbálhatta átugrani a gyermek. Erre figyelemmel nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a testnevelő tanár felhívta-e a figyelmet a labda átugrásának veszélyére. Álláspontja szerint a tanuló reflex, balesetbeszélyes mozdulatának tiltása, illetőleg annak megakadályozása fogalmilag kizárt. Érvelése szerint a baleset kizárólag azért következett be, mert I. rendű felperes (előre át, illetve ki nem gondolva, nem szándékosan) reflex mozdulattal (tudva azt, hogy a labdát kikerülni kell, vagy előtte megállni) próbálta meg a labdát átugrani, amely magatartása elháríthatatlan volt.

[28] Vitatta, hogy a baleset bekövetkezésének a helyszíne zsúfolt lett volna. Állította, hogy a tornaterem azon része, ahol a labdákat kikerülve kellett a terem túlsó végébe eljutni, üres volt, ott csak a labdákat kerülgető gyermek tartózkodott. Erre figyelemmel hangsúlyozta, hogy a feladat végrehajtását a zsúfoltság sem akadályozta. Utalt arra is, hogy bár a feladatot a testnevelő tanár az eset óta nem merte a gyerekek részére kiadni, és az eset előtt ilyen feladatot a gyerekek még nem hajtottak végre, viszont játszottak már — többek között — labdajátékokat, amely labdajátékoknál érvelése szerint a testnevelő tanártól nem várható el, hogy a labdajátékok összes veszélyére felhívja a figyelmet. Állította, hogy a labdajátékok magukban hordozzák a baleset veszélyét, az összes többi testnevelési feladathoz hasonlóan, és annak összes veszélyére nem lehet a figyelmet felhívni.

[29] Mindezek alapján az alperes arra hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében, hogy az I. rendű felperest ért baleset kizárólag azért következett be, mert I. rendű felperes (a károsult) olyan elháríthatatlan magatartást tanúsított, olyan elháríthatatlan mozdulatot tett, ami az Nktv. 59. § (3) bekezdés utolsó mondata alapján az alperes kártérítés fizetési kötelezettségét kizárja.

[30] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartását kérték. Állították, hogy a baleset az alperes részéről nem volt elháríthatatlan.

A Kúria döntése és jogi indokai

[31] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

[32] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni.

[33] Az alperes a felülvizsgálati kérelmét azért terjesztette elő, mert álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az Nktv. 59. § (3) bekezdését, amikor nem állapították meg a mentesülését az I. rendű felperes elháríthatatlan magatartása miatt.

[34] A Kúria a mentesülés kérdésében egyetértett az eljáró bíróságokkal, azonban jogi indokaikat nem osztotta teljes egészében.

[35] Az Nktv. 59. § (3) bekezdése alapján az óvoda, az iskola, a kollégium a gyermeknek, tanulónak az óvodai elhelyezéssel, tanulói jogviszonnyal, kollégiumi tagsági viszonnyal összefüggésben okozott kárért – a (3a) bekezdésben meghatározott kivétellel – vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékben felel. A kártérítésre a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal a kiegészítéssel, hogy a nevelési-oktatási intézmény felelőssége alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a kárt a működési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. Nem kell megtéríteni a kárt, ha azt a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

[36] Helyesen hivatkoztak arra az eljáró bíróságok, hogy az itt szabályozott kártérítési felelősség tárgyi, objektív jellegű, azaz a károkozó a saját vétkességére tekintet nélkül felel azért a kárért, amely a működési körén belül következett be és nem elháríthatatlan. A kimentési körülményeket – amelyek szűken értelmezendők – az Nktv. 59. § (3) bekezdés második és harmadik mondata tartalmazza.

[37] Jelen eljárásban nem volt vitatott, hogy a baleset az I. rendű felperest a testnevelési órán érte, így a működési körön kívüliség bizonyítása nem volt az eljárás tárgya. Az alperes kizárólag arra hivatkozott, hogy a kárt az I. rendű felperes elháríthatatlan magatartása okozta, ezért az Nktv. 59. § (3) bekezdés harmadik mondata alapján kívánt mentesülni a felelősség alól.

[38] Az Nktv.-nek a káresemény időpontjában hatályos 62. § (1) bekezdés g) pontja kimondta, hogy a pedagógus kötelessége különösen – egyebek mellett – a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében minden lehetséges erőfeszítés megtétele, amelyet felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával tehet meg. [Ez az előírás azóta átkerült a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény (a továbbiakban: Púé tv.) 67. § (1) bekezdés 7. pontjába.]

[39] A Kúria egyetértett az alperessel abban, hogy a testnevelés órán szinte minden feladat balesetveszélyt hordoz magában és abban is, hogy minden lehetséges veszélyre nem lehet felhívni a tanulók figyelmét. De nem csak a testnevelés órán, hanem más tanórákon (például fizikai, kémiai kísérlet elvégzése során, vagy bármilyen egyéb, eszközhasználattal járó feladat elvégzése közben), sőt akár tanórai szünetekben is érheti baleset, illetve vagyoni hátrány a tanulókat. Nem következhet az Nktv. 59. § (3) bekezdéséből olyan elvárás, hogy az oktatási intézményben dolgozók mindig minden veszélyforrásra hívják fel a tanulók figyelmét, mert ez egyrészt teljesíthetetlen, hiszen senkinek nincs képzelőereje folyamatosan minden lehetséges veszélyforrás végig gondolásához, másrészt, ha lenne is, ez az előzetes kioktatás az időszükséglete folytán megbénítaná és lehetetlenné tenné az érdemi oktató tevékenységet. Ebből a megfontolásból viszont természetesen nem az következik, hogy semmilyen óvintézkedést, figyelmeztetést nem kell tenni. Az Nktv. 62. § (1) bekezdés g) pontja kifejezetten is előírt ilyen kötelezettséget a pedagógusok számára [jelenleg a Púé tv. 67. § (1) bekezdés 7. pontja írja elő]. Ez a kötelezettség – a megfogalmazásából következően („minden lehetséges erőfeszítést”) – az adott helyzetben elvárható magatartás tanúsítására vonatkozik. Mivel azonban az Nktv. 59. § (3) bekezdésén alapuló felelősség nem vétkességi, nem felróhatósági alapú, a magatartás elháríthatatlanságának sem az a sajátos ismertető jege, hogy milyen elvárások fogalmazhatók meg a pedagógussal szemben. A károsult magatartásának az intézményi kárfelelősség alóli mentesülésre okot adó elháríthatatlansága akkor állapítható meg, ha a károsult magatartás a károsodást eredményező szituációval inadekvát (oda nem illő) volt. Ilyen lehet egy rendkívüli, az észszerű megítélés szerint teljesen váratlan, meglepetésszerű cselekmény. A működési körön belül ugyanis az intézménynek viselnie kell minden olyan magatartás következményét, amely a működéssel

szokásosan együtt jár vagy együtt járhat, még ha nem kívánatos is. Amennyiben már az is mentesülésre adna okot, ha a tanuló az adott szituációhoz illeszkedő, de nem optimális, ugyanakkor nem megakadályozható magatartást tanúsított, a szabályozás lényege veszne el.

[40] Ennek tükrében kell megállapítani, hogy adott esetben az I. rendű felperes magatartása elháríthatatlan volt-e. Az elháríthatatlanságot az eseménysor láncolata alapján, egyedileg kell vizsgálni, figyelembe véve a kár bekövetkezésének teljes folyamatát, ahogy azt az ügyben eljáró bíróságok is tették. Nem annak van döntő jelentősége, hogy mi az a magatartás, amely miatt végső soron a kár bekövetkezett (hogy a labdát az I. rendű felperes átugrani próbálta és nem kikerülte), hanem annak, hogy az kiszámíthatatlan, az adott szituációval szokásosan nem összeegyeztethető, észszerűen nem várható volt-e, vagy másképpen: az adott eseménysorban reálisan számítani lehetett-e arra, hogy a károsult az adott magatartást is választhatja.

[41] A testnevelő tanár a labdajáték elvárt végrehajtásának módját elmagyarázta. Az I. rendű felperesnek testnevelési órán, a tanár utasítása alapján guruló, oldalról érkező fittball labdákat kikerülve kellett eljuttatnia a terem egyik végéből a másikba. De számítani lehetett arra is, hogy nem minden gyermek lesz szigorúan szabálykövető, különösen egy kötetlenebb hangulatú (farsangi) foglalkozáson. Nem tekinthető sem az adott szituációhoz (rendhagyó játékos foglalkozás), sem a résztvevők életkorához (12-13 éves gyermekek) nem illő, érthetetlen, észszerűtlenül váratlan fordulatnak, hogy lesz, aki nem szabályosan gurítja a labdát, és előfordulhat az is, hogy valaki a cél elérésének (a labdával érintkezés elkerülésének) a meghatározottól eltérő módját (az átugrást) választja. Az I. rendű felperes is az utasítástól eltérő mozdulatot tett. Ez azonban az adott szituációval nem volt összeegyeztethetetlen, hiszen ezzel éppen a kapott feladatot próbálta megoldani, csak éppen nem helyesen. Mozdulata már azért sem tekinthető oda nem illőnek, mert ösztönös, reflexszerű mozdulat volt. Ezért magatartása az Nktv. 59. § (3) bekezdés alkalmazása szempontjából nem minősül elháríthatatlannak, függetlenül attól, hogy a felügyeletével megbízott pedagógusok mennyiben teljesítették az Nktv. 62. § (1) bekezdés g) pontjába foglalt kötelezettségüket. Az objektív felelősséget és a szűk mentesülési lehetőségeket figyelembe véve azt a következtetést lehet levonni, hogy ilyen és hasonló esetekben a jogalkotó szándéka arra irányult, hogy a baleset bekövetkezésének a kockázatát ne a tanuló, hanem az oktatási intézmény viselje.

[42] A kifejtettekre tekintettel az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy az alperes az objektív felelősség alól magát kimenteni nem tudta, az Nktv. szerinti kártérítési kötelezettsége fennáll, ezért a Kúria a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[43] Mivel a felperesek felülvizsgálati eljárási költséget a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdése alapján nem számítottak fel, ezért erről a Kúriának nem kellett rendelkeznie.

[44] Az alperes személyes illetékmentessége folytán meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pont, 74. § (3) bekezdés, Pp. 102. § (6) bekezdés].

[45] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[46] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[47] A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 59. § (3) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[48] Az Nktv. 59. § (3) bekezdése alapján a nevelési-oktatási intézmény a gyermek elháríthatatlan magatartása miatt akkor mentesülhet a felelősség alól, ha a gyermek cselekedete az adott szituációval inadekvát, arra az adott eseménysorban számítani nem kellett és nem is lehetett. A működési körön belül ugyanis az intézménynek viselnie kell minden olyan magatartás következményét, amely a működéssel szokásosan együtt jár vagy együtt járhat, még ha nem kívánatos is.

Budapest, 2025. április 2.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Farkas Antónia s.k. előadó bíró Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró Dr. Madarász Anna s.k. bíró Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő